

“Latvijas valsts meži” pārsūdzēs tiesā Konkurences padomes lēmumu par naudas sodu ilgtermiņa mežizstrādes līgumu lietā

Latvijas valsts meži | 13.08.2026

AS “Latvijas valsts meži” (LVM) uzskata par nepamatotu un netaisnīgu Konkurences padomes (KP) piemēroto naudas sodu, kas pieņemts attiecībā uz 1990. gados – vēl pirms LVM dibināšanas – noslēgtajiem ilgtermiņa mežizstrādes līgumiem.

Uzņēmums KP lēmumu par piemēroto naudas sodu pārsūdzēs tiesā.

LVM mērķis vienmēr ir bijis un būs gan aizsargāt valsts meža resursu ekonomisko vērtību, gan nepieļaut situāciju, kuras rezultātā uzņēmumam vai valstij varētu rasties lieli zaudējumi. Ja ilgtermiņa līgumu izpilde būtu tikusi pārtraukta juridiski nepamatoti, pastāvētu risks, ka bijušie līgumu partneri vērstos tiesā un prasītu atlīdzinājumu.

Ilgtermiņa mežizstrādes līgumus (IML), par kuriem KP ir pieņēmusi lēmumu, vēl pirms LVM dibināšanas, 1990. gados noslēdza Valsts meža dienesta (VMD) trīs virsmežniecības. Daži no šiem līgumiem tika noslēgti uz laiku līdz pat 96 gadiem. 1999. gadā tika pieņemts Valsts meža dienesta likums, kas tolaik jaundibinātajam uzņēmumam – AS “Latvijas valsts meži” – uzlika par pienākumu pārņemt konkrētos IML un no tiem izrietošās saistības.

LVM nepiekrīt KP lēmumam arī tādēļ, ka uzņēmums jau pēc līgumu pārņemšanas 2000. gadu sākumā centās panākt to izbeigšanu. Balstoties arī uz Ģenerālprokuratūras atzinumu, ka līgumu pagarināšana neatbilda tā laika normatīvajam regulējumam, LVM vērsās tiesā, lūdzot tos atcelt. Tomēr visās trīs tiesu instancēs tika pieņemti LVM nelabvēlīgi nolēmumi, nosakot uzņēmumam pienākumu šos līgumus izpildīt pilnā apjomā visā to darbības laikā.

IML atbilstību Konkurences likumam KP vērtēja vairāk nekā piecus gadus. Tikai 2024. gada beigās KP norādīja vien uz iespējamu IML neatbilstību konkurences neitralitātes prasībām. Tikai 2026. gada

9. janvārī LVM saņēma skaidri formulētu KP viedokli, ka šie līgumi neatbilst Konkurences likuma 14.¹ pantam.

Saņēmusi šo KP viedokli, LVM nekavējoties rīkojās. Jau janvāra beigās, tātad jau pirms KP ierosināja lietu, uzņēmums uzsāka darbības, lai pakāpeniski vērstos tiesā pret visiem IML partneriem, lūdzot atzīt par spēkā neesošiem noslēgtos IML, kā arī iesniedza pirmo šādu prasības pieteikumu tiesā. Vienlaikus LVM lūdza piemērot pagaidu aizsardzību, proti, apturēt līgumu darbību līdz galīgā sprieduma spēkā stāšanās brīdim. Tiesas šos lūgumus apmierināja, un visu tobrīd spēkā esošo IML darbība tika apturēta.

Tomēr jūlija beigās vienā no tiesvedībām LVM saņēma apgabaltiesas lēmumu, ar kuru tika atcelts pirmās instances lēmums un apmierināts pieteikums par piemērotā pagaidu aizsardzības līdzekļa atcelšanu. Tajā pašā laikā apgabaltiesa norādīja, ka LVM celtā prasība ir pirmšķietami pamatota. Par prasību celšanu, līgumu izpildes apturēšanu un tiesvedību gaitu tika informēta arī KP.

LVM, vēršoties tiesā, ir izvēlējusies tiesisku ceļu, kādā risināt jautājumu par IML statusu un turpmāko izpildi.

Ņemot vērā minēto, LVM nav saprotams KP lēmums piemērot naudas sodu. LVM uzsver, ka pēc KP viedokļa saņemšanas šā gada janvārī ir nekavējoties veikusi tiesiskas darbības, lai risinātu jautājumu par IML statusu un turpmāko izpildi.

LVM neapšaubā, ka noteiktos gadījumos likumdevējs var iejaukties jau pastāvošās civiltiesiskajās attiecībās. Tomēr līdzšinējā tiesību izpratne paredz, ka šāda iejaukšanās notiek likumdevējam dodot tiešas norādes par to, kā šāda iejaukšanās ietekmē agrākās līgumiskās attiecības.

LVM norāda, ka tikšanās reizēs KP pauda nostāju, ka uzņēmumam būtu vienpusēji jāizbeidz attiecīgie līgumi. Tas nozīmē, ka LVM būtu jāuzņemas arī visi iespējamie finanšu riski, kas varētu rasties šādas vienpusējas atkāpšanās rezultātā. LVM ieskatā šāda rīcība nebūtu atbildīga – tā būtu pretēja LVM un valsts mantas izšķērdēšanas aizliegumam.

LVM jau iepriekš informēja, ka līdz ar uzņēmuma dibināšanu 1999. gadā tam saskaņā ar likumu bija jāpārņem 361 ilgtermiņa mežizstrādes līgums ar termiņiem no dažiem līdz pat 96 gadiem.

Kopš darbības sākuma uzņēmums vairākkārt centies šo situāciju risināt tiesiskā ceļā. Pašlaik spēkā ir 11 IML, kurus LVM ir lūgusi atzīt par spēkā neesošiem tiesiskā veidā, ceļot prasības tiesā. Šobrīd tiesās tiek izskatītas piecas lietas par šo līgumu izbeigšanu. IML apjoms veido aptuveni 3% no LVM realizētās koksnes apjoma jeb aptuveni 1,3% no kopējā Latvijas apaļo kokmateriālu tirgus.